

τικῆς, τύπτων βιαίως ἐπὶ τῆς καρδίας του, δὲν εἰμ-
πορεῖ ν' ἀποσπασθῇ εὐκόλως. Θέλεις ἴσως ἀναγκα-
σθῇ νὰ μ' ἐπαναφέρῃς ἐνίστε εἰς τὸ καθήκον μου.

Ἐν τούτοις ἤλθον νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν Παῦλον,
ὅτι ὁ ἡνίοχος ἦν ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ. Τότε πα-
ρήγγειλε τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης του νὰ
συνοδεύσῃ καὶ νὰ ἐπιτηρῇ δύο φακέλλους ἐσφραγι-
σμένους, οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἐγγεμισθῶσιν ἀσφαλῶς
εἰς τὴν Ῥοζαλίαν. Ὁ μὲν περιεῖχε περιγραφὴν τοῦ
ἐτησίου εισοδήματός της καὶ τῆς ὁλοσχεροῦς προί-
κός της, ὁ δὲ, ἐπιστολὰς τοῦ Ἐρνέστυ Σαβράν,
τὰς ὁποίας δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκεῖνος ἐπιστρέψῃ εἰς
τὴν ἐξαδέλφην του, καὶ τὰς ὁποίας φίλος τις δια-
κριτικὸς κατέθεσε παρ' αὐτῇ μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ θύματος. Ὁ Παῦλος δὲν εἶχεν ἀνοίξει τὸν τε-
λευταῖον τοῦτον φάκελλον.

Ὁ θόρυβος, ὃν ἐπροξένησε τὸ ὄχημα ἀναχωροῦν,
ἀντήχησεν ὁδυνηρῶς εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ πατρὸς καὶ
τοῦ υἱοῦ· τὴν στιγμήν ταύτην τὰ βλέμματά των
συνηντήθησαν· ἐξέφραζον τὴν αὐτὴν ἀλγεινὴν ἔκ-
φρασιν.

— Τατέ... τετέλεσται, λοιπὸν, εἶπεν ὁ γέρον
μετὰ κόπου, τετέλεσται διὰ παντός ;

— Διὰ παντός ! ἐπανελάθεν ὁ Παῦλος, στρέ-
φων τὴν κεφαλὴν. (ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ.

(Συνέχεια ὅρα φυλ. 26)

Β'.

Ὁ βίος ὃν διάγει ὁ Ῥώσσος ἄρχων ἐν ταῖς γαί-
αις αὐτοῦ δὲν ὁμοιάζει τὸν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ
ἐν τῇ αὐτῇ· διότι ἐδῶ μὲν εἶναι δούλος, ἐκεῖ δὲ
δεσπότης. Ἀπὸ πρῶτα καθήμενος ἐπὶ εὐρυχώρου
θρανίου, περιτετυλιγμένος διὰ τῆς οἰκιακῆς ἐσθῆ-
τος αὐτοῦ, ῥοφῶν τὸν καπνὸν του διὰ μακρᾶς
καπνοσύριγγος, ἀκροάζεται τοὺς ὑποτελεῖς του.
Ἀλληλοδιαδόχως βλέπει ἐρχομένους τὸν ἐπι-
μελητὴν τῶν κτημάτων, τοὺς δημογέροντας,
τοὺς λογιστὰς, πάντας τὸν πῖλον ὑπὸ μάλῃν ἔ-
χοντας καὶ τὰ βιβλία των ἀνὰ χεῖρας. Δίδουσι
λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, ἐκθέτουσι τὰ ἀπο-
τελέσματα τῶν παρελθουσῶν ἐργασιῶν, καὶ συ-
ζητοῦσι τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδιά των. Βελ-
τίωσις τῆς καλλιεργείας τῶν γαιῶν, τῆς δεινρο-
τομίας, τῆς διατηρήσεως τῶν νομῶν, τῶν κήπων·
σχέδια μεταρρυθμίσεως τοῦ βίου τῶν δουλαποί-
κων, τῆς χρηματικῆς ἢ καρπικῆς ἀποφορᾶς αὐ-
τῶν, τῆς συνδρομῆς αὐτῶν κατὰ τὴν νεοσυλλε-
ξίαν, τῆς ἐλαφρύνσεως ἢ αὐξήσεως τῶν φόρων, τοι-

αὐτὰ εἰσι τὰ ζητήματα τὰ ἐπασχολοῦντα συνήθως
τοὺς Ῥώσσους ἄρχοντας.

Ἀλλὰ τῶν ἐντεῦξων τούτων οὐδαμῶς ἀποκλείον-
ται οὐδ' οἱ χωρικοί, ἀλλὰ γονυπετεῖς παρουσιάζ-
ονται εἰς τὸν κύριον αὐτῶν, κρατοῦντες ἐπὶ κε-
φαλῆς τὰς ἀναφορὰς των. Ἄν δὲ δὲν κατέστησαν
ἀνάξιοι τούτου, λαμβάνουσι παρὰ τοῦ δεσπότη
φιλόφρονα ὑποδοχὴν καὶ ἂν ἡ ἀναφορὰ των ἦναι
δικαία, ἄμεσον αὐτῆς ἐνέργειαν. Τότε δὲ ἀρχί-
ζουν ἐνδείξει τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν καὶ εὐχαλ-
άτελεύτητοι, ἂν ὁ δεσπότης δὲν τοὺς ἀπεχαιρέτα
δίδων αὐτοῖς τὴν χεῖρα εἰς φίλημα.

Τὸ ἔθιμον δὲ τοῦ παρουσιάζειν ἀναφορὰν ἐπὶ
κεφαλῆς εἶναι ἀρχαιότατον. Καὶ τοι δὲ οἱ Ῥώσ-
σοι ἄρχοντες μᾶλλον τῶν πατέων αὐτῶν ἐξοι-
κειωθέντες πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ ἦθη, ζητοῦσι παν-
τοιτρόπως νὰ τὸ καταργήσωσιν, οὐχ ἥττον ὑφίστα-
ται παρὰ πολλαῖς ἀρχαίαις οἰκογενεαῖς. Καὶ τοῦ-
το ὡς ἐκ τῆς ἐπιμονῆς, ὡς εἶπον, τοῦ Ῥώσσι-
κου πνεύματος καὶ τῆς ἀπαραδιάστου αὐτοῦ ἀφοσιώ-
σεως πρὸς τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα.

Τὴν ἐννάτην τῆς πρωῆας ὥραν, ὁ Ῥώσσος ἄρχων
πίνει τὸ τέϊ του, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὴν καπνοσύριγγά
του, ἢ νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας του. Τὴν ἐνδεκά-
την ἀριστᾶ, εἶτα περιέρχεται τὸ κτῆμα αὐτοῦ,
τὴν τετάρτην μετὰ μεσημβρίαν δειπνεῖ καὶ τὴν
ὀγδόην πίνει τὸ δεύτερον τέϊ. Καὶ τοιοῦτον βίον
διάγει. Ἐρχονται ἀκολουθῶς αἱ θῆραι, αἱ ἄλιεῖαι,
αἱ ἐπισκέψεις, αἱ ἑορταί, αἱ μακρυναὶ ἐκδρομαί,
αἱ διαποικίλλουσαι τὴν μονοτονίαν καὶ συντέμνου-
σαι τὴν διάρκειαν τῆς θερινῆς ὥρας.

Ἡ ζῶη δὲ αὕτη εἶναι ἀληθῶς ἐξαισία. Βασιλεὺς
ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ εἶναι ἑκατοντάκις ἥττον εὐ-
τυχῆς τοῦ ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ βογιαῖρου. Καὶ ἐν-
ταῦθα ὁμιλῶ περὶ τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνων ἀρχόντων,
οἵτινες, ἀπολαύοντες ἀπ' αἰῶνων τῆς ἐξουσίας ταύ-
της, ἐξωκειώθησαν φυσικῶς πρὸς τὰς πομπὰς αὐ-
τῆς καὶ δὲν σκέπτονται εἰμὴ πῶς νὰ καταστήσω-
σιν αὐτὴν γλυκεῖαν καὶ πατρικὴν εἰς τοὺς πολυα-
ρίθμους ὑποτελεῖς των. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ὀψί-
πλουτοὶ τινες καὶ παρεισγεγραμμένοι ἀρχοντίσκει
μεταχειριζόμενοι τὴν δοθείσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν
πρὸς κατάθλιψιν καὶ βίαν, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ
ἀθλιώτατοι τῶν ἀνθρώπων. Πολλάκις οἱ χωρικοὶ
των ἐκδικοῦνται διὰ τὰς καταδυναστεύσεις αὐτῶν
καίοντες ἀνηλεῶς αὐτοὺς τε καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν
οἰκογένειαν. Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἐκδική-
σεως δικαίας καὶ φοβερᾶς ἔτυχον νὰ ἰδῶ.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνων ἀρχόντων, περὶ
ὧν ἄρτι ἐλάλησα, μοὶ συνέβη ν' ἀπαντήσω τινὰ, ὅς-
τις τοσοῦτον ἀποτελεσματικῶς ἀπῆλαυσε τῆς εὐ-
τυχίας καὶ πολυτελείας του ὥστε κατήντησεν ἀκί-
νητος ἐξ ὑπερσαρκίας. Ὁ δὲ οἰκονόμος αὐτοῦ, φύ-
σκων μὲν καὶ αὐτὸς, ἐπιδεκτικὸς ὅμως ἔτι κι-
νήσεως, τὸν ᾤκτειρεν εἰλικρινῶς.

— Πῶς! τὸν ἔλεγον ἐγώ, δὲν ὑπάρχει λοιπὸν οὐ-
δεμία θεραπεία εἰς πάθος τοσοῦτον σπαραξικάρδιον;
— Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει ἡ ἐγκράτεια, ἀλλ' ἡ

ἐγκράτεια καὶ ὁ κύριός μου εὐρίσκονται εἰς ἀδιάλακτον πόλεμον ἀπὸ εἰκοσαετίας ἤδη.

— Ὑπάρχει καὶ τὸ ἱατρικὸν Πέτρου τοῦ Μεγάλου, μὲ εἶπεν εἰς τὸ οὐ; φίλος μου τις.

— Καὶ τί εἶναι τάχα αὐτὸ τὸ ἱατρικόν;

— Εἶσαι λοιπὸν περίεργος νὰ τὸ μάθῃς;

— Ἀκοῦς περίεργος!

Ὁ φίλος μου εὐρὼν λοιπὸν εὐκαιρίαν μὲ ἔσπευε πρὸς παράθυρόν τι καὶ ἐκεῖ μὲ ἀφηγήθη τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον.

— Ἡμέραν τινὰ, Πέτρος ὁ Μέγας, ἄγνωστος περιηγούμενος κατὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Ολονέτζ, ὅπου κατὰ διαταγὴν του ἐγίνοντο γυμνάσια ναυτικά, ἀπῆντησε προγαστορά τινα διευθυνόμενον εἰς Πετρούπολιν.

— Τί ὑπάγεις νὰ κάμῃς εἰς Πετρούπολιν; τὸν ἠρώτησεν αἴφνης ὁ Τσάρος.

— Νὰ κυτταθῶ ἀπὸ τοὺς ἱατρούς.

— Καὶ διατί, σὲ παρακαλῶ;

— Διὰ τὴν ὑπερσαρκίαν ταύτην ἥτις μὲ κουράζει καὶ ἥς ἀνωφελῶς ἐπάσχισα νὰ ἀπαλλαχθῶ.

— Γνωρίζεις τινὰ ἱατρὸν εἰς θν νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν σοβαρὰν ταύτην θεραπείαν; ἠρώτησε Πέτρος ὁ Μέγας.

— Οὐδένα.

— Τότε σὲ δίδω ἐγὼ συστατικὸν εἰς τὸν φίλον μου τὸν πρίγκηπα Μεντζικῶφ. Αὐτὸς πάλιν θὰ σὲ συστήσῃ εἰς τινὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἱατρῶν.

Μόλις λοιπὸν φθάσας εἰς Πετρούπολιν ὁ περιηγητὴς ἡμῶν πάραυτα ἔσπευσε πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Μεντζικῶφ ἵνα τῷ δώσῃ τὸ συστατικὸν τοῦ ἀγνώστου ἀξιωματικοῦ. Ἡ ἀπάντησις ἦν ταχέια.

Τῇ ἐπαύριον δίφρος ταχυδρομικὸς διήρχετο θορυβωδῶς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης καὶ ἐπὶ τοῦ δίφρου τούτου ἔβλεπες προγαστορά τινα χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένον καὶ διαγωνιζόμενον μεταξὺ δεσμοφυλάκων.

— Τί τρέχει λοιπόν; ἠρώτησε διαβάτης τις.

— Ἄ! τίποτε· ἓνα διάβολον φέρομενεῖς τὰ μεταλλεῖα.

Δύο ἔτη παρῆλθον μετὰ ταῦτα, καὶ Πέτρος ὁ Μέγας ἐφαντάσθη νὰ ἐπισκερθῇ τὰ μεταλλεῖά του· ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ τὸ συμβᾶν τοῦ φύσκωνος ἔφυγεν ἐκ τῆς μνήμης του, ἡ δὲ φυσιογνωμία τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ τὰ βλέμματά του δὲν ἦτο βεβαίως παρορμητικὴ εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ.

Αἴφνης ἀνθρωπὸς τις μακρὰν ρίψας τὸ σκαπτήριόν του, τρέχει πρὸς αὐτὸν καὶ ρίπτεται εἰς τὰ γόνατά του.

— Ἕλεος! Ἕλεος! φωνάζει.

Πέτρος ὁ Μέγας τὸν παρατηρεῖ θαυμάζων, ἔπειτα δὲ μειδιῶν.

— Ἄ! εἶσαι σύ; Λοιπὸν ἐλπίζω ὅτι πύχσριστήης παρ' ἐμοῦ· ἰδοὺ ἀπληθάνης ἤδη τῆς ὑπερσαρκίας σου. Τώρα, τί λεπτὸν καὶ λιγερὸν σῶμα τὸ ἔχεις! Λαμπρὰ θεραπεία, μὰ τὴν ἀλήθειαν! Ὑπαγε λοιπὸν καὶ ἐνθυμοῦ ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι τὸ καλλίτερον ἀντίδοτον εἰς τὴν ἀσθενείαν σου.

Καὶ ὁ ἀπελευθερωθεὶς κακοῦργος κατέλειπεν ἄνευ θλίψεως τὸ μεταλλεῖον ἐκεῖνο τὸ χρησιμεύσαν αὐτῷ ὡς νοσοκομεῖον, ὁμνῶν εἰς τὸ ἐξῆς,

καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ κινδύνου ἂν ἔλθῃ, νὰ μὴ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν ἱατρῶν.

Ὁ χαριεντισμὸς δὲ οὗτος Πέτρου τοῦ Μεγάλου θὰ μᾶς φανῇ ἀναμφιβόλως πλησιέστατος τῇ σκληρότητι. Καὶ ἀληθῶς παράδοξος καὶ θαυμασία ἦν ἡ φύσις τοῦ ἡγεμόνος τούτου! ἦτο κράμα σκληρότητος καὶ εὐγενείας, ἀπλοϊκότητος καὶ μεγαλείου, εὐπροσηγορίας καὶ ὑπεροψίας. Εἶδον ἀλληλογραφίαν αὐτοῦ περιεργωτάτην, διατηρουμένην ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ναυαρχείου εἰς Πετρούπολιν. Ἴδου δὲ μεταξὺ ἄλλων ἐπιστολὴ τις πρὸς τὴν Γερουσίαν κατὰ τὸν πρὸς Τούρκους πόλεμον αὐτοῦ. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇς τι εὐγενέστερον καὶ φρονιμώτερον ταύτης.

« Κύριοι, οἱ τὴν Γερουσίαν συνιστῶντες.

« Σᾶς ἀναγγέλλω ὅτι ἐγὼ μεθ' ὧν μου τῶν δυνάμεων ἄνευ ἁμαρτημάτων τινος ἢ ἐλλείψεως ἐκ μέρους μου, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ἐκ ψευδῶν εἰδήσεων, εἶμαι τοσοῦτον σφικτὰ περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν τουρκικῶν δυνάμεων, τετράκις περισσοτέρων τῶν ἐμῶν, ὥστε πᾶσαι αἱ ὁδοὶ δι' ὧν ἡδυνάμην νὰ λάβω πολεμefόδια διεκόπησαν, καὶ ὥστε, ἄνευ ἀμέσου ἀρωγῆς τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναμαι νὰ προῖδω εἰμὶ τὴν πλήρη καταστροφὴν μου ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν μου. Ἄν λοιπὸν τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβῇ, δὲν ὀφείλετε νὰ μὲ θεωρῆτε ὡς βασιλέα καὶ κύριόν σας, οὐδὲ νὰ ἐκτελέσετε οὐδὲν τῶν διὰ τῆς ἰδίας μου χειρὸς ὑπογεγραμμένων διατάξεων, οὐδὲν τῶν ὅσα εὐρεθῶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ σᾶς ζητήσω, μέχρις οὔ ἐγὼ αὐτὸς παρουσιασθῶ ἐμπροσθεν ὑμῶν. Ἀλλ' ἂν φονευθῶ καὶ λάβῃτε βεβαίαν καὶ θετικὴν εἶδησιν περὶ τοῦ θανάτου μου, σᾶς παραγγέλλω, κύριοι, νὰ ἐκλέξητε τὸν διάδοχόν μου μεταξὺ τῶν ἀξιωτέρων ἐξ ὑμῶν.

« ΠΕΤΡΟΣ »

Ὁ δοῦλος Ῥώσος ἐξαρτᾶται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τοῦ κυρίου του, ὅστις δύναται καὶ νὰ τὸν πωλήσῃ καὶ νὰ τὸν ἀνταλλάξῃ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ τὸν ἀποχωρήσῃ τῆς γῆς εἰς ἣν ἀνήκει. Ἀλλ' ὅμως, ὅσῳ δεσποτικῇ καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐξουσία τοῦ κυρίου, εὐκόλως δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κατάχρησιν. Διότι, ἐξ ἐνὸς μὲν, ὑπόκειται εἰς εἰδικούς νόμους, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιβλέπει ἡ ἀστυνομία τοῦ κράτους, ἐξ ἄλλου δὲ εἰς κανονισμοὺς τάξεως ὧν ἡ φύλαξις ἀνάγεται εἰς τὸν κοσμήτορα τῶν εὐγενῶν. Ὁ Ῥώσος εὐγενὴς, ἐκκλίνας εἰς σπουδαῖον ἁμαρτήμα, ἢ τιμωρεῖται παρὰ τῶν δικαστηρίων, ἢ τίθεται ὑπὸ κηδεμονίαν παρὰ τῶν ὁμοτίμων αὐτῷ εἰς συμβούλιον συνελθόντων. Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δίδωμεν πίστιν εἰς τοὺς συγγραφεῖς τοὺς ζωγραφουήτας τὴν Ῥώσικὴν δουλείαν ὡς τὴν τετρατωδετέραν καὶ τὴν θριωδετέραν πασῶν.

Δὲν εἶναι μὲν κύριος ὁ Ῥώσος δοῦλος, ἀλλ' ἔχει καὶ αὐτὸς τὸ κτῆμά του ὑπερκαλλιεργεῖ καὶ οὐ τοὺς καρποὺς συγκομίζει καὶ καταναλίσκει αὐτός. Ἴδου πῶς ὁ πρίγκηψ, περὶ οὗ ἀρχόμενοι ἐλάλησαμεν, διοργανίζει τὴν διανομὴν τῆς

γῆς ἐν τοῖς κτήμασιν αὐτοῦ. Λαμβάνει ὡς βά-
σιν τῶν ὑπολογισμῶν του τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐρ-
γατῶν, καὶ οὕτω εἰς τὸ χωρίον τὸ περιέχον,
λόγου χάριν, πεντήκοντα ἐργάτας, σημειοῖ κλή-
ρους πεντήκοντα καὶ πέντε, ὥστε ἕκαστος μὲν
λαμβάνει τὸ μέρος αὐτοῦ, τὰ δὲ περιττεύοντα
πέντε διδόνται ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς φθά-
σάντας τὸ δέκατον ὀγδοὺν ἔτος των καὶ θέλοντας
νὰ νυμφευθῶσι καὶ νὰ καταγραφῶσιν εἰς τὸν
κατάλογον τῶν ἐργατῶν.

Αἱ συμπληρωτικαὶ δὲ αὗται μερίδες δύνανται μὲν
νὰ καταληθῶσιν ὑπὸ τῶν πρώτων ἐλθόντων χωρι-
κῶν, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τὰς ἀποδώσῃ τοῖς
φυσικοῖς αὐτῶν κατόχοις ἅμα οὗτοι φθάσῃ τὴν
ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένην ἡλικίαν.

Ἐν περιπτώσει δὲ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
ἐργατῶν, ὁ πρίγκηψ οὐδεμίαν εἰσάγει εἰς τὰς με-
ρίδας αὐξήσιν, ἀλλ' ἀναπληροῖ αὐτάς διὰ μετανα-
στεύσεως.

— Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι κύριοι προσδιο-
ρίζοντες καθ' ἕκαστον χωρίον μερίδας ἴσας τὸν
ἀριθμὸν πρὸς τοὺς ἐργάτας οὓς περιέχει, ὥστε
προσθεθέντος νέου ἐργάτου καταφεύγουσιν εἰς νέαν
δικαιοσύνην. Ἡ μέθοδος δὲ αὕτη ἐννοεῖται πόσον εἶ-
ναι ἐπισφαλής· διότι εὐνοεῖ μὲν τοὺς ὀκνηροὺς καὶ
νωθροὺς, ἀποθαρρύνει δὲ τοὺς ἐπιμελεῖς καὶ φι-
λεργοὺς, οἵτινες τῷ δὲν δύνανται νὰ δοθῶσι
προθύμως εἰς καλλιέργειαν ἀγροῦ τινὸς ἀφοῦ ἀμφι-
βάλλωσιν ἂν οὗτος τοῖς ἀφελῇ, ἡ δὲ ὀκνηρία τοῦ
δούλου εἶναι ἡ καταστροφή τοῦ κυρίου.

Ἡ μερίς ἡ διδομένη τῷ δούλῳ πρέπει νὰ ἐπαρκῇ
πρὸς διατροφήν αὐτοῦ τε καὶ πάσης τῆς οἰκογενείας
του, ὁ δὲ κύριος τίποτε ἐκ τῶν προϊόντων δὲν ἀ-
παιτεῖ, εἰμὴ ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ Ὀβρόκ ἢ φόρου. Πλη-
ρύνεται δὲ ὁ φόρος οὗτος ἡ δι' ἐργασίας ἢ διὰ χρη-
μάτων. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν, ὁ
κύριος δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ δούλου
ἐργασίαν χρονιωτέραν τῶν τριῶν ἡμερῶν καθ' ἐ-
βδομάδα. Ὁ δὲ προσδιορισμὸς τοῦ φόρου εἰς χρή-
ματα εἶναι αὐθαίρετος, αὐξομιεῖται δὲ κατὰ τὸν
ἀριθμὸν τῶν δούλων καὶ τὸν πλοῦτον τῶν κυρίων.
Καὶ κατὰ μέσον μὲν ὅρον εἶναι μεταξὺ τῶν ἐβδο-
μήκοντα ἕως ὀγδοήκοντα χαρτίνων ρουβλίων (90
— 140 δραχμῶν), ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ κύριοι πολὺ
περισσότερον ἀπαιτοῦντες, ὥστε, ἐνόσω ὁ νόμος
αὐτὸς δὲν ὀρίσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν δεσποτῶν, ὁ
εἰς χρήματα φόρος θὰ ᾔηται πηγὴ μεγάλων κατα-
χρήσεων.

Ἀλλὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ εἶδους τοῦ φόρου συνή-
θως ὁ κύριος ἀφίνει εἰς τοὺς χωρικοὺς αὐτοῦ, οὗ-
τοι δὲ ἐκλέγουσι κατὰ τὸ συμφερότερον· καὶ εἰ μὲν αἱ
δοθεῖσαι αὐτοῖς γαῖαι εἰσιν εὐφοροὶ καὶ εὐκαλλι-
έργητοι, ἐκλέγουσι φυσικῶ τῷ λόγῳ τὸν εἰς χρή-
ματα φόρον· εἰδὲ τοῦναντίον αἱ γαῖαι ἀπαιτοῦσιν
ἐργασίαν ἐπίμοχθον, ἐκλέγουσι τὸν εἰς ἐργασίαν.
Διότι συλλογίζονται ὅτι ὁ εἰς χρήματα φόρος δὲν
δύναται ν' ἀποκτηθῇ ἢ δι' ἐργασίας πραγματικῆς,
ἐνῷ ὡς πρὸς τὸν εἰς ἐργασίαν φόρον ἀρκεῖ νὰ διέλ-

θουν τρεῖς ἡμέρας ἐν τοῖς κτήμασιν τοῦ κυρίου, τρεῖς
ἡμέρας καθ' ἃς ψευδῆς καὶ πλαστῆ ἐργασίᾳ, δια-
κοπτομένη καὶ αὕτη ὑπὸ συχνῶν ὕπνων, εἶναι ἱ-
κνὴ νὰ πληρώσῃ τὸν δι' ἀτρύτων πόνων ἀποκτώ-
μενον φόρον· καὶ οὕτω μὲν συλλογίζονται οἱ πο-
νηροὶ μοιζήκοι, ἀλλὰ συλλογίζονται χωρὶς νὰ λαμ-
βάνωσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς Κ. ἐπιστάτας, οἵτινες,
δι' ἀγρύπνου καὶ δραστηρίας ἐπιτηρήσεως καθι-
στᾶσιν ἀπραγματοποιήτους τοὺς προδοτικούς τού-
τους σκοποὺς.

Οἱ δὲ προελόμενοι νὰ πληρώσωσι τὸν εἰς χρή-
ματα φόρον οὐδὲν ἡττόν εἰσιν ὑπόχρεοι ἀπέναντι
τοῦ κυρίου αὐτῶν εἰς ἐτήσιον ἀποφορὰν, ἣν ὀφεί-
λουσιν ν' ἀποκτήσωσιν ἐργαζόμενοι. Ἡ ἐργασία δὲ αὐ-
τῇ, παρὰ τε τῇ πρίγκηπι *** καὶ τοῖς πλείστοις τῶν
ιδιοκτητῶν, διαρκεῖ ἐπὶ δεκα-τρεῖς ἡμέρας, ἥτοι
κατὰ τὴν χορτοκοπίαν καὶ τὸν θερισμὸν. Κατὰ
τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην συμβαίνει τι περιεργότα-
τον ἐν τοῖς χωρίοις τῶς Ῥωσσίας.

Πάντες οἱ ἄρρενες χωρικοὶ ἀποδημοῦσιν ἔφι-
ποι, πορευόμενοι εἰς τὰ κτήματα τοῦ δεσπότου.
Ἐκεῖ δὲ σκηναὶ ἀνεγείρονται, καὶ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ
ἡ ἢ χορτοκοπία ἢ ὁ θερισμὸς διανυκτερεύουσιν ἐν
αὐταῖς ἀμέριμνοι περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κα-
λύψεως των. Καὶ ἀληθῶς ἡ τοιαύτη μέριμνα ἤθε-
λεν εἶσθαι περιττή. Διότι μεταξὺ τῶν χωρικῶν ἐ-
γένετο συμβιβασμὸς τοιοῦτος, ὥστε ἡ δεσποτικὴ
συγκομιδὴ νὰ μὴ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς ἰδίους αὐτῶν
ἀγροὺς τοὺς ἀναγκαίους πρὸς καλλιέργειαν βραχίον-
νας. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κύριοι διευκολύνουσι τὴν
οἰκονομίαν ταύτην ὑπολογιζόμενοι, ὅτι ἐν ἐκάστη
οἰκίᾳ εὐρίσκονται τοῦλάχιστον δύο ἄνδρες καὶ μία
γυνή, ὥστε ἀποδημοῦντος τοῦ ἐνὸς ἡ γυνὴ νὰ μὴ
μένῃ μόνη καὶ νὰ μὴ δύναται οὕτω νὰ ἐπαρκῇ εἰς
τὰς οἰκιακὰς φροντίδας καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν
τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀγροῦ.

Ἐὰν δὲ ὁ χρόνος τῆς συγκομιδῆς παραταθῇ πέ-
ραν τῶν δεκατριῶν ἡμερῶν, δὲν ἐγκατελείπουσι
μὲν οἱ χωρικοὶ διὰ τοῦτο τὰς γαῖας τοῦ κυρίου αὐ-
τῶν, οὗτος ὅμως ἀποζημιώνει αὐτοὺς διὰ τὴν
πλειοτέραν ταύτην ἐργασίαν, διὰ μειώσεως τοῦ
ἐτησίου ἀποφερομένου δασμοῦ.

Γ'.

Ἐν Ῥωσσίᾳ, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις
τῆς Εὐρώπης χώραις, ὁ χρόνος τῆς συγκομιδῆς
διαποικίλλεται ὑπὸ χαρτοκοπῶν καὶ ἐορτῶν. Κατὰ
ταύτην τὴν ἐποχὴν ὁ χωρικός, ἀκρατήτως παρα-
διδόμενος εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἰνοπνεύματος,
στέφει σχεδὸν ἐκάστην ἡμέραν διὰ μέθης τρελλο-
τάτης καὶ παραλογίων ἀπιστεῦτων. Ἀλλ' οὐδὲν
εὐαρεστότερον καὶ συγκινητικώτερον συγχρόνως
τῆς μέθης τῶν Ῥώσων χωρικῶν. Ἐναγκαλίζονται
ἀλλήλους μετὰ περιπαθείας καὶ ἀπυθύνουσιν ἀμοι-
βαίως τοὺς τρυφερωτέρους λόγους· τοὺς βλέπεις ἐ-
πίσης τρέχοντας πρὸ τοῦ δεσπότου ἢ τοῦ ἀναπλη-
ροῦντος αὐτὸν ἐπιστάτου ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ ξένου ὃν
ἀναγκάζουσιν ὡς φίλον αὐτοῦ, ῥιπτομένους εἰς

τοὺς πόδας των καὶ βεβαιοῦντας αὐτοὺς περὶ τῆς ἐντελοῦς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς αἰωνίου πίστεως αὐτῶν. Ποσάκις ἐγὼ αὐτὸς δὲν ἔλαθα ἐκ μέρους των τὰς τρυφερωτέρας διαβεβαιώσεις! Μεθύνων ὁ χωρικός ῥώσσοις εἶναι τὸ τέκνον τῆς φύσεως, ἀλλὰ μετὰ παντὸς ὅ,τι αὐτῇ ἔχει ἀπλοῦκόν καὶ μακάριον. Οὐδέ ποτε μὴ συμβουλεύσης ῥώσσον δεσπότην νὰ ἐκδιώξῃ τῶν κτημάτων αὐτοῦ τὴν μέθην· διότι τοσοῦτον εὐχαριστοῦνται διὰ τὴν εὐδαιμονίαν ἣν αὐτῇ παρέχει εἰς τοὺς χωρικούς των, ὥστε οὐ μόνον δὲν τὴν ἐμποδίζουσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποτρέφουν παντὶ τρόπῳ. Ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις διατηρεῖ ἐν τοῖς ἀρχοντικοῖς κτήμασι ἀριθμὸν τινα οἰνοπωλείων ἐξ ὧν ἀπολαμβάνει εἰσόδημα σημαντικόν. Καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ μόνα καταστήματα ἅτινα δύναται νὰ συστήσῃ ἐν ταῖς τοιαύταις γαίαις. Ὁ δὲ κύριος δὲν δύναται μὲν ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν σύστασιν αὐτῶν, ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέσιν ἐφ' ἧς συγκατανεύει νὰ ἰδρυθῶσι. Καὶ εἰς ἡμᾶς μὲν ἴσως φανῶσι παράδοξα τοιαῦτα ἔθιμα· εἰς τὰ ἐγχώρια ὅμως ἦθη τοσοῦτον εἰσὶν ἐβρίζωμένα, ὥστε οὐδὲ εἰς τὸν νοῦν τινος ἔρχεται νὰ τὰ μεταβάλῃ. Ἐὰν δὲ κατὰ τύχην κύριός τις ἐφαντάζετο τὸ τοιοῦτον, ἄλλο δὲν ἤθελε κατορθώσῃ εἰμὴ νὰ ἴδῃ αἰφνιδίως ἐγειρομένους κατ' αὐτοῦ πάντας τοὺς δούλους, συμμάχους ἔχοντας τὸ οἰνοπωλεῖον καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ στέμματος.

Συνήθως αἱ οἰκίαι τῶν χωρικῶν ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσιν, ἐνίοτε μάλιστα ἴδρυνται κατὰ δύο μετὰ μικρᾶς αὐλῆς ἐκατέρωθεν. Ἡ πρὸς τὴν ὁδὸν πλευρὰ οὐδὲ μίαν ἔχει θύραν. Ἡ εἰσόδος γίνεται διὰ τῆς αὐλῆς, ἐνθα εὐρίσκεται κλίμαξ φέρουσα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας. Καὶ τοι δὲ αἱ πολυάριθμοι οἰκίαι ἀπαρέσκουσιν εἰς τοὺς Ῥώσσους, ὁ χωρικός ἀφίνει πάντοτε κενόν τι διάστημα μετὰ τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν δωματίων, προωρισμένον διὰ τὰ μικρὰ καὶ οἰκιακὰ ζῶα.

Ἡ δὲ αἶθουσα τῆς οἰκίας, διὰ τριῶν συνήθως φωτιζομένη παραθύρων, κατέχει πᾶσαν τὴν πρὸς τὴν ὁδὸν πλευρὰν· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς εὐρίσκεται ἐνίοτε μικρὸν δωμάτιον δι' ἐνὸς παραθύρου φωτιζόμενον καὶ ἀνοίγον πρὸς ἐξώστην τινὰ χρησιμεύει δὲ συνήθως εἰς θάλαμον τῶν νεανίδων, καὶ τερῆμα καλούμενον, ἀδιακρίτως ἀπαντᾷται ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἅσμασι ὡς τόπος μυστηρίου καὶ ποιήσεως. Ὁπισθεν τῆς οἰκίας ὑπάρχουν τὰ διάφορα αὐτῆς παραρτήματα, οἷον σιτοβολῶνες, οἰνῶνες, ἱπποστάσια, κτλ. Εὐρίσκεις προσέτι ἐν τοῖς ῥωσικοῖς χωρίοις καὶ ἀποθήκας δημητριακῶν καρπῶν, ἀνηκούσας εἰς τὴν κοινότητα· αἱ ἀποθήκαι δὲ αὗται εἰσι συνήθως μεμονωμένα οἰκοδομαὶ ὅπως ὦσιν ἠσφαλισμένα ἀπὸ πάσης πυρκαϊᾶς. Ἐκ τῶν χωρικῶν μόνον οἱ πλούσιοι χρωματίζουσιν τὰς οἰκίας των, προτιμῶσι δὲ τὸ πράσινον μὲν χρῶμα διὰ τοὺς τοίχους, τὸ ἐρυθρὸν δὲ διὰ τὰς στέγας. Ἀλλ' αἱ πλεῖστα οἰκίαι δὲν παρουσιάζουν εἰμὴ δοκοὺς ἐπιτεθειμένας, ἀφλοῖους καὶ μεμαυρισμένας ἐκ τοῦ χρόνου, ὥστε μακρόθεν τὰ ῥωσικὰ χωρία δρώμενα

φαίνονται ὡς σωρὸς λευκόφαιος καὶ μονότονος, καὶ πάσης ποικιλίας ἐστερημένοι. Ἐὰν ὅμως αἱ οἰκίαι εἶχον χρῶμα φωτεινόν, ἐπειδὴ κοσμοῦνται ὑπὸ χαριστάτων διατομῶν, ὑπὸ στεγῶν λαμπροχρῶν, ὑπὸ ἐξωστῶν καὶ στοῶν ὑποστηριζομένων διὰ μικρῶν στηλῶν, τὰ ῥωσικὰ χωρία ἤθελον ἀποτελεῖ ἐν ὅλῳ ἀληθῶς εὐάρεστον εἰς τὴν ὄψιν. Οἱ στολισμοὶ καὶ αἱ διατομαὶ αἱ κοσμοῦσαι τὴν στέγην, αἱ στοαὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ κλίμαξ ἀνεμιμνήσκουσιν εἰς τὸν περιγητὴν τὰς οἰκήσεις τῶν Ἀλπεων, καὶ ἰδίως τὰς ἐλβετικὰς καλύβας· ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ διαίρεσις τῶν τελευταίων τούτων εἶναι πάντῃ διάφορος.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς ξυλίνους τούτοις χωρίοις αἱ πυρκαϊαὶ εἰσιν εὐκολώταται καὶ ἐπομένως συχνόταται, καὶ τὰ μέσα τῆς καταστολῆς αὐτῶν πρέπει νὰ ᾧσιν ἔτοιμα καὶ πρόχειρα, καὶ ἕκαστος πρέπει νὰ ἔχῃ γνῶσιν καὶ πείραν τοῦ μέρους ὅπερ θελεῖ λάβει ἐν τοιαύταις περιστάσεσι, καὶ διὰ τοῦτο βλέπεις ὑπεράνω τῆς θύρας ἐκάστης οἰκίας διαχαργμένον δι' ἐρυθροῦ ἢ μαύρου χρώματος τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀφείλει νὰ καταπολεμήσῃ τὸ πῦρ· ὅθεν ἐδῶ μὲν εἶναι γεγραμμένος κάδος, ἐκεῖ δὲ πέλεκυς, παρέκει μοχλὸς κτλ. Εἰς τὰ καλῶς ὀργανισμένα μάλιστα ἀρχοντικὰ χωρία ἐγείρεται καὶ πύργος οὗ ἀνωθεν φύλακες περισκοποῦσι νυχθημερόν, ἔτοιμοι ν' ἀναγγεῖλωσι τὴν πρώτην ἐκλαμψιν τῆς πυρκαϊᾶς ἣν ἤθελον ἰδεῖ ἐν τῷ κτήματι τοῦ κυρίου αὐτῶν. Τινὲς μάλιστα τῶν μεγάλων γαιούχων συνεκρότησαν καὶ σειρὰν ἀντλίων ἐντελεσάτην καὶ ἀνελλιπῇ εὐχῆς ἔργον ἤθελον εἶναι τὸ νὰ μιμηθῶσιν αὐτοὺς καὶ οἱ συνάδελφοί των.

Ὁ ἱματισμὸς τῶν χωρικῶν τῆς Ῥωσσίας ὁμοιάζει ἐντελῶς τὸν ἱματισμὸν τῶν ἀνατολικῶν λαῶν. Καὶ τὸν μὲν λειμῶνα πάντες φέρουσι μηλωτὴν βραχυτάτην ἢ μεσογούνιον, τὸ δὲ θέρος, εἰ μὲν πένητες καρτάνιον ἐκ χονδροῦ ἐριούχου φαιοῦ, οἱ δὲ εὐποροὶ ὅμοιον ἐκ βαθέως κυανοῦ χρώματος. Ἡ ἐσθὴς δὲ αὕτη περισφίγγεται κατὰ τὴν ὁσφὺν διὰ πλατείας ἐρυθρᾶς ζώνης. Ἀπὸ Πετροπόλεως μέχρι τοῦ Τόβερ, οἱ χωρικοὶ φέρουσι μάλλινον μαῦρον πῖλον, πλατυνόμενον πρὸς τὰ ἄνω καὶ εὐρύγυρον· ἀλλὰ τοῦναντίον, καθόσον προσεγγίζεις εἰς Μόσκαν, ὁ πῖλος οὗτος ἀπολήγει εἰς ὀξύ. Οἱ δὲ καλλωπισταί, μετὰξὺ δὲ αὐτῶν ἐξέχουσιν οἱ ἀμαξηλάται, προσθέτουσιν εἰς τὴν περισφίγγουσαν τὸν πῖλον ταινίαν ἢ ῥόδον, ἢ πτερὸν ταῦνος ἢ ὅ,τι ἄλλο τοιοῦτον. Πρὶν ἢ τὰ βαμβάκουρῃ διαδοθῶσιν ὅπως σήμερον, οἱ χιτῶνες, οὗς ὁ λαὸς ἔφερεν, ἦσαν πάντες σχεδὸν ἐκ λίνου ἐξυφασμένοι· ἀλλὰ νῦν ἐν πάσῃ τῇ μετὰξὺ Πετροπόλεως καὶ Μόσχας χώρᾳ φέρουσι χιτῶνας βμβάκουρους. Τὸ προσφιλὲς τῷ χωρικῷ Ῥώσσῳ χρῶμα εἶναι τὸ πορφυροῦν, διότι, κατ' αὐτὸν πορφυροῦν καὶ ὠριτὸν εἰσιν ἰδανικὰ καὶ συνώνυμα.

Αἱ δὲ γυναῖκες καλύπτουσι τὴν κεφαλὴν διὰ

κεκυρφάλου βελουδίνου ἢ μεταξίνου χρυσοῦ καὶ μαργαρίταις πεπαικιμένον, περιδέοντος τὸ πρόσωπον καὶ σχηματίζοντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἶον λαμπρὸν τινα καὶ χρίεντα στέφανον. Τὸ κόσμημα δὲ τοῦτο τῆς κεφαλῆς συνειθίζεται καὶ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τοιοῦτῳ ἱματισμῷ εἰκονίζουσι συχνάκις τὴν αὐτοκράτειραν. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ κεκυρφάλου τούτου τοῦ ἀληθῶς ὠραίου, αἱ μὲν τοῦ Ταριόκ καὶ τοῦ Τῆρ γυναῖκες φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεκυρφάλον ὑψηλὸν καὶ κωνοειδῆ, οὗ ἡ ἄκρα πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ δύναται νὰ περὰβληθῇ πρὸς πασουμάκιον τουρκικόν, αἱ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτώμεναι γυναῖκες ἀντικαθιστάσιν αὐτὸν διὰ μανδηλίου χρωματιστοῦ δενομένου ὑπὸ τὸν πώγωνα. Τὸ δὲ κύριον ἔνδυμα εἶναι ἐσθῆς πλατεῖα μὲ χερσίδας θραχεῖας, ἐκ λίνου, μετὰξῆς ἢ βαμβάκη-ροῦ, σφιγγομένη περὶ τὴν μέσσην διὰ χρωματιστοῦ λεπτοῦ σχοινίου, καὶ καλουμένη *σαρ-φάννα*. Ἐπ' αὐτῆς τὸν χειμῶνα φέρουσιν αἱ γυναῖκες μηλωτὴν θραχεῖαν λαμβάνουσιν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος μέχρι τῆς ὀσφύος, ἀκολουθῶς δὲ διπλουμένην ὡς ῥιπίδιον. Καλεῖται δὲ *δοσ-γρέικα*, ἥτοι ψυχῆς θερμαντήριον.

Ἡ δὲ κατὰ τὰς μεγάλας ἢ δεσποτικὰς λεγομένας ἑορτὰς ἔνδυμασίαν τῶν ῥωσίδων χωρικῶν εἶναι ἀπαράβλητος εἰς πλοῦτον καὶ λαμπρότητα. Εἶδον εἰς Νέαν Ἀνδόγαν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς κόρας φερούσας ἐσθῆτας χρυσοῦφάντους καὶ βαρυτίμους, περικνημίδας λευκάς, πέδιλα πορφυρᾶ, κεκυρφάλον κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ καὶ τιμαλφῶν λίθων καὶ ἀπολήγοντα εἰς πέπλον πίπτοντα μέχρι πτερνῶν, θραχιόνια χρυσοῦ, μαργαρίτας περὶ τὸν τράχηλον, ἐνώτια ἀδαμαντοκόλλητα, καὶ διαχωρισμένην ἐχούσας τὴν κόμην εἰς μακροὺς βοστρύχους συμπεπλεγμένους μετὰ ταινιῶν καὶ μικρῶν ἀνθέων. Ποικιλωτέρον τούτου θέαμα καὶ λαμπρότερον ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις. (ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Π. Γ.

ΘΗΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 26.)

Βδελυχθῆτε ὡς αἰσχίστην κακοήθειαν τὸ νὰ ὑστερήσετε τὰς νέας μας τοῦ ὠραιότερου δώρου τὸ ὅποιον δύναται νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς μελλονόμους αὐτῶν, τῆς θείας λέγω ἐκείνης παρθενίας καὶ ἀγνότητος τὴν ὁποίαν τόσον ἡράσθη τὸ πάνσοπον ἐκεῖνο ὄν, καὶ ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐσωφρόου. Βδελυχθῆτε ἐτι περισσότερον ὡς

σατανικὸν ἐπινόημα τὸ νὰ στερήσετε τὸν ἑμμελὸν σας τὸν φίλον σας τῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς τῆς γυναικὸς τοῦ διότι ἐάν μὲν ἦτον ἄξιός τῆς ἀγάπης αὐτῆς, ἡ ἐπιβουλή της εἶναι δεινὸν ἐγκλημα, ἐάν δὲ ἦναι κακὸς σύζυγος, αἱ κακίαι του πῶς δύναται νὰ σᾶς δικαιοῦσιν ὡς ἀτιμάσσετε τὴν δυστυχὴ αὐτοῦ σύντροφον, ἐνῷ οὐδὲν δίκαιον σεῖς ἔχετε, ἐνῷ καὶ ἂν ἔχητε τοιοῦτον, τὸ κακὸν ἀντὶ κακοῦ δὲν θεωρεῖται; Διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ κακοῦ ἀνδρός δὲν ὑπάρχει ἄλλο καταφύγιον, ἢ ἡ ὑπομονή, ἡ πραότης καὶ ἡ πίστις, αἵτινες δύναται νὰ τὴν σώσωσι, μὴ θελήσετε λοιπὸν τὸ καταφύγιόν της τοῦτο νὰ τὸ καταστήσετε ὀρμητήριον τῆς διαφθορᾶς. Ὅστις ἐπὶ προφάσει παρηγορίας σύρει αὐτὴν εἰς παρὰνομον ἔρωτα, εἶναι θηριώδης φίλαυτος, ἐάν δὲ λέγῃ ὅτι κινεῖται ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν, ἡ εὐσπλαγχνία αὕτη εἶναι ἀπατηλὴ, ὀλεθρία καὶ ἀποτρόπαιος, καθότι ἐρωτευόμενος αὐτὴν, τὴν βιάζει ν' αὐξήσῃ τὴν δυστυχίαν της καὶ πρὸς τὴν θλίψιν ὅτι ἔχει δύστροπον ἄνδρα, προσθέτει καὶ τὸ μῖσος ὅπερ ἀποκαθίσταται τόσον δεινὸν ὅσον μᾶλλον θέλει τὸν ἀγαπήσῃ, καθότι ἐνδεχόμενον νὰ διεγερῇ τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ἀνδρός της τῆς ὁποίας τ' ἀποτελέσματα θέλουν εἶσθαι δεινὰ καὶ διὰ τοὺς συζύγους καὶ δι' αὐτὸν, καὶ ἐνῷ νομίζει ὅτι περκεκνήθη ἀπὸ ἔλεος, γεννᾷ εἰς τὴν ἀθλίαν γυναῖκα τὸ βάρος τῆς συνειδήσεως τὸ ὅποιον ἀπώθει μέχρι τοῦδε καὶ ἔζη καὶ καθ' ἑαυτὴν εὐχάριστος.

Πολλοὶ ἴσως ἐνταῦθα θέλουν μοι εἶπει·

Μάντι κακῶν, οὐ πώποτε μοι τὸ κρήγουν εἶπας Αἰεὶ τοι τὰ κακὰ ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι.

Ἐσθλὸν δ' οὐδὲ τι πω εἶπας ἔπος οὐδ' ἐτέλεσας ἢ θέλουν μιμηθῇ τὸν Ἀρχαῖον παραπενοῦμενον πρὸς τὸν Ἰωσαφάτ, λέγοντές μοι. « Εἷς ἐστὶν ἀνὴρ εἰς τὸ ἐρωτῆσαι δι' αὐτοῦ τὸν κύριον, καὶ ἐγὼ μείσηκα αὐτὸν ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ καλὰ, ἀλλὰ κακὰ, Μιχαίας υἱὸς Ἰεμβάλα » — Ἀλλὰ πόσον ἀπατώνται, οὔτε ὁ Μάντις Κάλχας εἰμὶ, οὔτε ὁ προφῆτης Μιχαίας ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ κυρίου, διὰ νὰ προβλέψω τὰ μέλλοντα, εἰμὶ ἄπλος παρατηρητὴς ὅστις μελετῶ τὰ περίξ ἐμοῦ γινόμενα καὶ παραβάλλον αὐτὰ μὲ τὰ παρελθόντα τὰ κρίνω καὶ ἐκθέτω, διὰ νὰ φέρω, ἂν δυνήθω, ὠφέλειάν τινά· εἴθε ὅμως νὰ ἡπατώμην, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπάτης μου ταύτης μήπως δὲν σώζονται ὅσοι διαβουλεύονται τὴν διαφθοράν; Μήπως δὲν θέλει σκιρτήσῃ ἀπὸ χαρὰν ἡ καρδιά ἐκείνων ἐξ ὑμῶν, οἵτινες εἰς τὴν γυναικεῖαν ἀρετὴν ἐπερείδονται; Μὴ μὲ κατακρίνετε λοιπὸν διὰ τὴν ἐλευθερίαν μου ταύτην! Εἶδα, ἐγνώρισα, ἐμελέτησα προηγουμένως ὅσα ἐκθέτω καὶ ἔλαβον τὸν κάλαμον οὐχὶ διὰ νὰ ψάλλω ἱερεμιάδας, ἀλλὰ νὰ ζωγραφίσω μὲ τὴν ἀδυνατόν μου γραφίδα τὰς συμφορὰς εἰς τὰς ὁποίας θέλομεν ὑποπέσει ἐὰν παραγνώρισωμεν τὸν πρὸς τὰς γυναῖκας σεβασμὸν, ἐὰν αἱ γυναῖκές μας δὲν γνωρίσωσι τὸν προορισμὸν των! Ἐπὶ τὸν θαυμάζω τὸν θεὸν ἐκεῖνον τοῦ Λυκούργου